

Standardy mediacji Polskiego Centrum Mediacji z nieletnim sprawcą czynu karalnego

Mediacja to dobrowolne i poufne porozumiewanie się znajdujących się w konflikcie stron w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Mediacja jest dla stron biorących w niej udział sposobnością do przedstawienia i przedyskutowania powodów popełnienia czynu karalnego. Jest możliwością wyrażenia swoich uczuć i emocji powstałych wskutek zdarzenia, a także uzyskania odpowiedzi na pytania powstałe w związku ze zdarzeniem.

Obie strony mają możliwość wypracowania akceptowanego przez siebie rozwiązania i sposobu naprawienia i/lub zadośćuczynienia krzywdzie/szkodzie powstałej w wyniku działań nieletniego.

Mediacja w przypadku nieletnich sprawców czynów karalnych ma duży wpływ na przyszłość nieletniego, może przynieść efekty dydaktyczne, gdy nieletni, widząc konkretną osobę, jej emocje i krzywdę, podejmie proces resocjalizacji i nie będzie w przyszłości tępą prawą.

Mediacje mają ogromny skutek naprawczy, resocjalizacyjny i przeciwdziałający demoralizacji. Nieletni bierze odpowiedzialność za swe czyny, rozumie swój udział w procedurze mediacji i dąży do naprawienia krzywd.

Przebieg mediacji – etapy

1. Mediacja prowadzona jest na mocy postanowienia sądu rodzinnego.
2. Po otrzymaniu sprawy do mediacji mediatorzy wysyłają do stron zaproszenia na mediację. Otrzymują je także rodzice lub opiekunowie prawni zarówno nieletniego sprawcy czynu karalnego, jak i pokrzywdzonego, jeśli jest on małoletni. Do zaproszenia dla rodziców/opiekunów prawnych załącza się w zaklejonej kopercie zaproszenie dla nieletniego/małoletniego.
3. Mediatorzy przeprowadzają spotkania wstępne–informacyjne z każdą ze stron. Najpierw jest zawsze spotkanie z nieletnim sprawcą czynu karalnego, poprzedzone odebraniem pisemnej zgody na mediację i mediatorów od niego i jego opiekunów prawnych. Następnie odbywa się spotkanie z osobą pokrzywdzoną, od której również odbiera się pisemną zgodę na mediację i mediatorów.
4. Na spotkaniach wstępnych mediatorzy informują strony o zasadach i procedurze mediacji, udziale i roli rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób w niej uczestniczących. Zapoznają się z punktem widzenia każdej ze stron na temat okoliczności, które doprowadziły do konfliktu, a także z oczekiwaniami uczestników mediacji co do sposobu zakończenia sporu, który uwzględniałby argumenty drugiej strony.
5. Następnie mediatorzy ustalają termin spotkania wspólnego, podczas którego są bezstronnymi organizatorami procesu, aktywnie słuchają, są pomocni w zrozumieniu istoty sporu i precyzują interesy stron, jak również weryfikują realność i wykonalność przedstawianych propozycji.

6. W czasie spotkania wspólnego z nieletnim sprawcą czynu karalnego przy braku sprzeciwu opiekunów prawnych, mediatorzy, są pomocni w udrażnianiu procesu komunikacji. Poprzez zadawane pytania pomagają uczestnikom uwzględnić punkt widzenia drugiej strony konfliktu, jej potrzeby, cele i korzyści.
7. W trakcie spotkań wspólnych możliwe są spotkania na osobności mediatora ze stronami, przeprowadzane zarówno na wniosek stron, jak i mediatorów. W mediacjach z nieletnim sprawcą czynu karalnego, przy braku sprzeciwu ze strony opiekuna prawnego, mediatorzy mogą przeprowadzić takie spotkanie tylko z nieletnim i osobą pokrzywdzoną, jeśli uznają, iż sprzyjać to będzie poszukiwaniu akceptowalnych rozwiązań.
8. Mediacja kończy się podpisaniem ugody i sporządzeniem sprawozdania dla sądu.

Mediatorzy

1. Mediatorzy są profesjonalnie przygotowani do prowadzenia mediacji, stale doskonalą swe umiejętności poprzez szkolenia, poszerzają wiedzę w zakresie znajomości prawa.
2. Rzetelnie informują strony o korzyściach i konsekwencjach decyzji podejmowanych przez uczestników mediacji.
3. Dbają o równowagę stron, czuwają nad przebiegiem mediacji, zachowując wszystkie jej zasady.
4. Dbają o to, by nieletni poczuwał się do odpowiedzialności za czyny, które popełnił, a także za sposób naprawienia i/lub zadośćuczynienia szkodzie/krzywdzie, która była wynikiem jego postępowania.
5. Mediatorzy dbają o to, by udział osób nieletnich przyniósł korzyści zarówno sprawcy jak i osobie pokrzywdzonej, nie tylko w sferze materialnej ale też i psychologicznej. Jest to procedura która może wywołać w osobowości uczestników daleko idące zmiany, bardziej skuteczne niż środki wychowawcze stosowane w u.p.n. (art.6 pkt 1,2,3, lub 5)¹
6. Mediatorzy poprzez odpowiedni dobór narzędzi i technik komunikacyjnych oraz mediacyjnych pokazują nieletniemu powagę sytuacji, wskazują na konsekwencje danych zachowań w przyszłości i motywują nieletniego do zadośćuczynienia krzywdy i przestrzegania prawa.
7. Po zakończeniu mediacji mediatorzy mają obowiązek sporządzenia pisemnego sprawozdania z postępowania mediacyjnego (nawet wówczas, gdy nie osiągnięto porozumienia). Jeśli zawarto ugodę, dołącza się ją do sprawozdania i przesyła sędziemu rodzinnemu.
8. Rekomendowanym standardem Polskiego Centrum Mediacji jest prowadzenie mediacji przez dwóch mediatorów.

¹ Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich art. 3a

Uczestnicy mediacji

1. Uczestnikami i gospodarzami mediacji są strony. Mediator jest strażnikiem procedury.
2. Zgodnie z treścią ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (u.p.n.) § 10 w postępowaniu uczestniczą: nieletni sprawca, pokrzywdzony, oraz rodzice lub opiekun prawny nieletniego, a jeśli pokrzywdzonym jest małoletni, również jego rodzice lub opiekun prawny. Mediatorzy mogą zaprosić na mediację osoby trzecie (pedagoga, psychologa szkolnego, wychowawcę szkolnego lub z ośrodka, jeśli uznają, że ich udział jest istotny dla procesu mediacji, pod warunkiem wszakże, że wszystkie strony wyrażą na to zgodę).
3. Rodzice, opiekunowie prawni pełnią funkcję obserwatorów, mediatorzy dbają o to, by w mediację nie włączali się inni uczestnicy, tylko strony. Jedynie w kwestiach zadośćuczynienia materialnego - o ile jest to konieczne - włącza się rodziców lub opiekunów prawnych.

Miejsce prowadzenia mediacji

1. Mediatorów obowiązuje podstawowa zasada mediacji, jaką jest neutralność, co dotyczy również miejsca prowadzonych mediacji – jest to biuro mediatora.
2. W sytuacji, gdy jest wielu uczestników mediacji i należy ją poprowadzić w formie konferencji sprawiedliwości naprawczej, mediatorzy mogą zdecydować o przeprowadzeniu jej np. w szkole, jednakże i w tym wypadku winni zadbać o to, by było to miejsce neutralne (świetlica, stołówka, sala gimnastyczna, etc.)

Dokumentacja

1. Strony są zapraszane na mediację drogą listowną lub telefoniczną. Zaproszenia i informacje telefoniczne są przekazywane bez wywierania nacisku i presji na żadną ze stron.
2. Wszystkie notatki sporządzane w czasie mediacji przez mediatorów (oczywiście, po uzyskaniu zgody stron), są przez nich po zakończeniu mediacji niszczone.
3. Dokumentacja potwierdzająca przebieg mediacji (kopie sprawozdań, ugód itp.) jest przechowywana w ośrodku mediacji zgodnie z obowiązującym prawem, z uwzględnieniem tajemnicy dot. danych osobowych i innych informacji
4. Po zakończeniu mediacji sprawozdanie z niej i ugoda, jeśli strony ją zawarły, jest dostarczana przez mediatorów do sądu listem poleconym lub (za potwierdzeniem) do biura podawczego danego sądu.
5. Każdy z uczestników mediacji otrzymuje egzemplarz ugody mediacyjnej.